

LETNÍ ŠKOLA PAMÁTKOVÉ EDUKACE

2020

Motto: Ausculta! Naslouchej

Tisková zpráva

Ve dnech 19. – 22. srpna 2020 se v klášteře Plasy uskutečnil V. ročník Letní školy památkové edukace. Vícedenní tvůrčí setkání bylo určeno učitelům a pracovníkům památkové péče či muzeí a galerií. Pro účastníky byly připraveny exkurze, přednášky a tvůrčí dílny, které se zaměřovaly na rozmanité metody interpretace kulturního dědictví. V závislosti na profesi tak mohli účastníci rozvíjet své kompetence pro školní i mimoškolní výchovu a vzdělávání. Pořadatelem a garantem setkání byl Národní památkový ústav, odbor edukace a dalšího vzdělávání při GŘ, Pedagogická fakulta Karlovy univerzity a Správa kláštera Plasy.

Letošní ročník letní školy byl zaměřen na klášterní tematiku. V úvodu setkání byla dána přednost klasickým formám poznávání odkazu cisterciáckých mnichů. Nejprve byla realizována prohlídka plaského cisterciáckého kláštera za doprovodu průvodkyně Moniky Tukové. Následovala přednáška prof. Kateřiny Charvátové z Karlovy univerzity. Paní profesorka v základních obrysech nastínila vznik západního mnišství. Představila, jakou podobu mu dal sv. Benedikt z Nursie, jakým způsobem se k jeho řeholi přihlásil v závěru 11. století nově založený cisterciácký řád a jak docházelo k šíření řádu, který byl v roce 1144 pozván českým králem Vladislavem II. i do Plas.

Jak upozornil již filozof Henri Bergson, neměli bychom podléhat iluzi, že věci známe dostatečně, když o nich dokážeme mluvit: „Známe a chápeme jen to, co jsme schopni do určité míry znovu objevit.“ Právě takovou příležitost letní škola poskytla prostřednictvím sady zážitkových her a tvůrčích dílen, které tvořily program druhého dne. Nejprve mohli účastníci zakusit, co všechno obnášelo zakládání kláštera. Na základě hodů kostkami vystřídali několik stanovišť, kde vždy obdrželi zprávu, co mají dělat pro založení kláštera dále. Poté se již mohli pustit do výstavby „virtuálního kláštera“.

K nápadu vystavět klášter „na zelené louce“ inspiroval tvůrce programu film Dogville dánského režiséra Larse von Triera, v němž jsou budovy naznačeny pouze půdorysnými čarami. Stejný princip byl využit i při „výstavbě“ virtuálního kláštera. Vzhledem k velkému počtu účastníků byly zakládány kláštery dva pod vedením zasvěcených průvodkyň prof. Kateřiny Charvátové a dr. Radky Ranochové, které jednotlivé aktivity komentovaly, dokreslovaly historickými paralelami, především však reagovaly na otázky a postřehy účastníků

samých. Ti nejprve vytyčili podle vzoru ideálního kláštera půdorysy. Postupné vytváření částí kláštera se tak rovnalo postupnému získávání informací o logice rozmístění jednotlivých prostor i celku kláštera. Formou hry pak účastníci získali v nově zbudovaných klášterech identitu: stali se převory, lektory, cereráři, sakristiány, fortnýři atd. Následně ve svých klášterech ve zrychlené podobě inscenovali jeden den podle letního denního řádu. Nocovali v dormitáři, sedmkrát zasedli do chóru ke zpěvu gregoriánského chorálu, v kapitulní síni vyslechli kapitolu z Řehole sv. Benedikta, věnovali se studiu náboženských textů i denní práci, stolovali v refektáři apod.

Odpoledne byly pro účastníky připraveny dvě tvůrčí dílny vytvářející dva protikladné způsoby vnímání reality. V obou případech bylo předmětem pozornosti nehmotné kulturní dědictví. Jedna dílna byla zaměřena na fenomén znakové řeči v klášterech, která měla podporovat zachovávání klášterního ticha. Frekventanti kurzu se nejprve na chvíli oddali mlčení a posléze se snažili vytvářet sdělení pomocí gest. Zsvěceným průvodcem jim byla Radka Ranochová zabývající se dlouhodobě znakovou řečí v cisterciáckých klášterech.

Ve druhé dílně byla řeč těla nahrazena zpěvem gregoriánského chorálu. Účastníci se pod vedením lektora Jiřího Hodiny alespoň dotkli této hudební praxe staré jedno a půl tisíciletí a pokusili se nacvičit zpěv večerních nešpor. Ty skutečně v klášteře zazněly v rámci večerního programu. Vytvořené skupiny současně také znakovaly ostatním krátká sdělení ve znakové řeči mnichů. Večer byl završen koncertem Jiřího Hodiny, kterého v závěru doplnil také Petr Hudec. Sálem zněl jak gregoriánských chorál, tak také moravská lidová hudba, jejíž nápěvy se s těmi chorálními podivuhodně snoubí.

Třetí den setkání byl zaměřen na tvořivou interpretaci maleb ambitu kláštera pod vedením domácí, plaské lektorky Moniky Tukové. Klíčovým pojmem se stal sen, který v legendárním vyprávění vedl panovníka Vladislava II. k založení plaského kláštera.

Odpoledne byla realizována pouť cisterciáckou krajinou pod vedením Radky Ranochové. Její krátké vstupy pomáhaly účastníkům objevovat stopy činnosti kláštera v krajině: staré cesty, aleje, drobné sakrální památky, lomy aj.

Závěrečný půlden Letní školy památkové edukace byl věnován prohlídce sýpky s hodinovou věží a vodního systému kláštera pod vedením kastelána Pavla Duchoně. Jeho znalost objektu i humor učinil prohlídku jedinečnou. V účastnících setkání byla posílena úcta k dílu našich předků i vědomí, že se snahou o jeho zachování pohybujeme v časových jednotkách přesahujících jeden lidský život a že nejadekvátnějším (nejen stavebním) termínem je zde věčnost.

Pozitivní ohlasy ze strany účastníků programu jsou příslibem, že bude mít Letní škola památkové edukace své pokračování i v příštím roce. Organizátoři vyjádřili velké poděkování Správě kláštera Plasy, jejíž pracovníci akci vytvořili skvělé zázemí a významně také obohatili program.

Autor: Petr Hudec, oddělení edukace